

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 50.

V Ljubljani, v soboto 16. decembra 1899.

Letnik IV.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamaolje** in **oznanila** se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravnistvo sta v Ljubljani, **Gradišče št. 15.** Uradne ure od 9—12 ure dop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Zadnji opomin.

Avstrija se čudno vlada. Po stoletnih krivicah, ki so se delale s tem, da je nemški narod užival prednost pred mnogoštevilnim slovanskim narodom, se je prišlo do prepričanja, da treba, ako se hočemo ogniti raznim homatijam, v temeljni državni zakon vsprejeti pojem narodne ravnopravnosti. Zakon o ravnopravnosti je star že en človeški rod, a v dejanju ga še ni izvršila nobena vlada. Nič ne pomaga, da ima vlada pošteno večino za seboj in da bi tedaj lahko s krepko roko posegla vmes ter na podlagi pravice napravila red, vedno se pokaže neka višja moč in začno se delati čudni koraki. Ko je cesar lani potrdil „državno potrebo“, ki je pravično uredila jezikovne razmere na Češkem, divjali so Nemci kot besni, češ da se njim godi krivica, če nimajo prednosti pred drugimi narodi. In kaj so delala ministerstva? Wolfovce so dve leti mirno gledala, kako znajo razbijati avstrijsko pravičnost. Očitno se je kazalo že prej in najbolj jasno se kaže danes, da vlada stoji na prečudnem stališču: Da bode mir, ne pritiskaj onega, ki krivico dela, ampak onega, ki manj cvili. Zato smo krotki Slovenci vedno na tepežni klopi, in sedaj se misli položiti na klop tudi Čehe, da se tako zadovolji in umiri kričavega Nemca.

„Ti, fant, to ti povem, da pamet imej, če ne...!“ to je zadnji opomin, katerega dobi neubogljivi dečak, preden mu prileti palica na hrbtišče. Zadnji opomin je dal Čehom ministerski predsednik grof Clary dne 14. t. m. v proračunskem odseku. Pripeljal je grof seboj skoro vse ministre, da se je opomin zvršil bolj slovesno. Potem je napravil dolgo pridigo. Najprej je pohvalil Čehe, da stoje v kulturnem in gospodarskem oziru na visoki stopinji in da imajo mnogo

zaslug za državo, nato je opravičeval odpravo jezikovnih naredb, kot politično potrebo, potem je prosil Čehe, da naj nikar ne ovirajo vsprejetev „državnih potreb“, ker to zahtevata interes in ugled države, in nazadnje je namignil na palico, kjer se šiba moči, ter je zagrozil, da bode vlada v kratkem izvajala vse posledice, ki Čehom ne bodo ljube, ako ne odnehajo. Češki poslanci so naredili dolge obraze na ta ultimatum, ali čitati ni bilo na njih obrazih nikakega izraza dobrovoljne služabniške udanosti.

Vlada je postavila Slovane pred alternativo: biti lačen, ali pa tepen! Češki poslanci, zastopniki ponosnega in zavednega naroda, ne morejo drugače, kakor izvoliti si palico. Da bi mirno gledali Nemce, kako se maste pri polni mizi narodnih pravic, ko se češki narod postavlja za vrata in se mu jemlje krožnik izpred ust, tega ne more trpeti narodna čast.

Kriza, o kateri smo zadnjič govorili, je tedaj že pred durmi. Grof Clary je sicer za svojo osebo baje dober mož in krščanskega prepričanja, a zdi se mu, da mora vladati po starem sistemu, ki temelji na zgoraj navedenih načelih. Po tej poti pa miru v Avstriji nikdar ne bo. Mogoče je samo dvoje: Ali pojde Clary tja, kamor je šlo že mnogo ministrov, in se pokliče na vlado drug mož, ki bo vladal zopet nekaj časa absolutno s § 14., kar pa ne bo trajalo dolgo, ker so narodi tega siti, ali pa bode se danja vlada ostala, razpustila državni zbor in pri novih volitvah poskrbela za nemško liberalno večino s pomočjo Poljakov.

Zadnji poskus se bode pa težko posrečil, ne-le zaradi tega, ker imajo Poljaki večinoma še nekaj slovanske zavesti, ampak zato, ker ima češki lev precej ostre opozicijske zobe. Tudi če vlada misli, da bode Čehe zdražila do skrajnosti in potem ukrotila s smodnikom, se utegne

zmotiti. Da ne dobi vlada žalostnega poguma h koraku, ko bi začela posameznim slovanskim narodom s palico vtepati razum o „državnih potrebah“ in „rodovitnem semenu miru“, je edina rešitev za vse Slovanstvo tisto, kar Nemci imenujejo „Gemeinbürgschaft“. Potem naj pa vlada žuga s palico tistim, ki so jo že davno zaslužili.

Politiški pregled.

Clary-jevo ministerstvo odstopi! To je danes znak političnega gibanja. Clary-jevo ministerstvo je udarilo poleg Čehov celo zbornično desnico razžaljivo v obraz in vsled tega se je oglasil razjarjeni češki lev. Češki narod zahteva zadoščanja po svojih poslancih in ti ne morejo druge poti hoditi, kakor jo hodijo v zbornici. Dolžnost vlade je bila, Čehe primerno pomiriti in na ta način rešiti vladno ladijo iz razburjenega političnega valovja. A vlada ni storila ničesar! — To je gotovo, da to kaže nezmožnost Claryjevega ministerstva za vladanje, ker isto ne more ali pa noče razburjenosti poravnati. Posameznim ministrom sicer gledé njih spretnosti ni ničesar ugovarjati, edini Kindinger je pokazal čudno spretnost, kajti njemu se mudi, silno mudi, da ustreže svojim prijateljem iz desnice pravočasno in tako dela s svojim jednostranskim postopanjem še večji razdor med vlado in desnico. Čehe je žalil z onim tajnim ukazom, ki naj vzgaja ovadništvo med uradniki. Slovence pa vedno zbada z imenovanji in drugimi ukrepi, ki donašajo nemškemu življu v slovenskih deželah neopravičene koristi. Predlog in razlog ne veljata — njegova absolutistična volja določa. Tako je vrgel na Kranjskem vodji nemških liberalcev, Schweglu, višnjegorsko sodišče, na Štajerskem imenoval dr. Pommerjevega pristaša

Slovenska krajevna imena.

(Dalje.)

III. Iz Ljubljane v Kamnik.

Kamniški vlak ne dirja prenašlo, zato se lahko nekoliko ozremo po lepi okolici. Na Posavju leže vasi: Tomáčevo, ki se v listinah imenuje Tolmačevo, Stóžce, imenovane po stožcih ali malih stogih (Getreideharfen), Mala Vas, kjer se je dne 7. januarja l. 1821. oglasil ruski car Aleksander I., in Ježica, ki je dobila ime od ježe (Wasserdamm), katera drži ob Savi po vsi ješki (pravilno: ježiški) občini. Na levi strani so Savlje, t. j. kraj ob Savi, in Kleče, kjer so vodnjaki za ljubljanski vodovod. Sava je todi nasula proda v klečeti (Klippenbänke), ker je do zgrajenja črnuškega mostu imela svojo strugo tudi na tej strani pod Klečami. Odtod sta dobila ime vas Kleče in svet med obema strugama, ki se imenuje Prod. Savo so vrgli na levo stran proti Gameljnam in Stražniku l. 1724., ko so jej s tlačani poglobili strugo. V Gámeljnih (nem. Gammling) so nekaj bivali rimski kovači, kakor nam pripovedujejo napisi na starih rimskih spomenikih. Verjetno je tedaj, da so bile ondi gomile in da so se slovenski naseljenci imenovali gomilniki, iz česar bi se izvajalo ime Gamelni oziroma Gameljne.

Tavčarjev dvor — Tavzherhof je postajališče pri Savi. Imenuje se po odotni hiši, katero je

bil kupil L. Tavčar iz Ljubljane. To hišo, poleg katere je bila nekaj kapelica, so imeli kranjski deželni stanovi, da so v njej prebivali nadzorniki savskega brodu in mostu. Tak nadzornik je bil Jurij Sigfrid Valvasor, (jeden zadnjih potomcev rodovine slavnega kranjskega zgodovinarja) ki je tu umrl l. 1759. in ima nagrobni spomenik v ježiški cerkvi.

Črnuče — Tschernutsch. Vasi je dal ime Črnuvec, Črnučani so Črnučani. Črnuški most so napravili deželni stanovi l. 1724.; zgradil ga je mojster Skok. Popred je bil čez Savo le brod in je držala cesta od Stožic čez Savo naravnost proti Črnučam, ne pa, kakor sedaj, pod Lačenbergom. Pri Stožcah se še poznajo ostanki rimske postajice. Prebivalci spodnjega dela črnuške vasi, ki so nekaj brodarili čez Savo, se po brodu še danes imenujejo Brojci ali Brojani. Vasica na odotnemrodu se pa imenuje Prod. Sosednja vas je Nádgorica (v dialektu: Nádgarca), na vzhodni strani griča Bimberka je pa Pódgorica (Pódgarca).

Trzin — Tersain. Pri Trzinu preplavlja svet potok Pešáta. Neobdelan svet se imenuje trzen (brachliegend), in trznja je ruša (Rasen). V Tu hinjski dolini se neki hrib imenuje Trzne. Od besede trzen je pač najbrže prej dobila svoje ime vas Trzin (pravijo tudi Trzina), kakor od staroslovenske besede triznište = locus certaminis, dasiravno ljudstvo trdi, da je bil nekaj pri

Trzinu hud boj. — Pod Trzinom je Dápala Vas (Deppelsdorf), za katero méni Schumi v „Archivu“, da se je l. 1058. imenovala „Dobelogesdorf“, kar bi kazalo na moža Dupelgoja. Gotovo ni, da bi bila v oni listini imenovana ta vas, ne dvomimo pa, da je Dápala Vas ime dobila od dupla, ker leži nekako v kotlini, katera se še znižuje proti Stúdi (kjer je hladna voda, studenec), in da se je ta vas sprva imenovala Dápalna Vas ali Dápļa Vas. Zname so gorenjske Duplje in pri Kamniku je vas Duplca ki leži v duplu. — V Dápali Vasi se pri nekem kmetu pravi „pri Mavpr“, čigar predniki v starih krstnih maticah stoje zapisani „Maloprav“. Stare župne matice nam pojasnjujejo marsikako ime. Tako je n. pr. Tuhinjski dolini vas Sidol (nemški Sidale), v starih maticah pa stoji: Suhi dol, Sihi dol in Shi dol. Tudi pri Naševčah blizu Komende je kraj v Sidolih, pri Mengšu pa vas Suha dóle, kar se je popačilo v Skadóle. Korenike vasi Stob nam pa ne pojasnjuje nobena župna matica.

Domžale — Domschale. Nad Kamnikom so Žale (Sallenberg), kjer je bilo najbrže staro slovensko pokopališče, in na Štajerskem je Žalec. Mogoče je, da je bila pri Domžalah kaka hiša žalovanja, sicer pa „žalj“ v staroslovensčini pomenja tudi breg, ripa.

Jarše-Mengeš — Jarše-Mannsburg. Jarše so jărišče = jaro polje, Sommerfeld. Mengšu je pa

Wurmser-ja za sodnega predstojnika in na korškem razveselil nacijonalca Doberniga s sodnikom Rothschedlom, — vse to pa na škodo slovenski posesti. — Novo leto je pred durmi in do tja bi morala biti nagodba končana in proračunski provizorij dovoljen. Tega pa ni mogoče storiti, primanjkuje že časa, in zaradi tega bo moral Clary, kateri je programatično izjavil, da ne bode uporabljal § 14. — umakniti se drugemu ministerstvu, katero bo z določili § 14. ugotovilo nagodbo z Ogersko in dovolilo si začasno proračun. Vprašanje pa nastane, kake barve bo prihodnje ministerstvo, koalicijsko, ali absolutistično? Današnje postopanje vlade kaže na zadnje imenovano barvo in potem nam Slovincem gorje! Za zagrinjalo politični gonji služijo pa redne obravnave v zbornici, v delegaciji in v odsekih zbornice.

Srbski kralj Aleksander menda vendar pride 28. t. m. na obisk k našemu cesarju na Dunaj. Nedavno ga cesar še ni hotel vsprejeti. Da Aleksander tudi sedaj ne dobi zaprtih vrat, je vzrok menda to, ker je obljubil, da okolu 18. t. m. pomilosti vse obsojene srbske radikalce. Od druge strani se pa poroča, da Aleksander ni tako pravicoljuben. Srbski minister za notranje stvari je dobil od kralja Aleksandra, oziroma od Milana, ukaz, da reorganizira policijo. Tako ojačeno redarstvo ima v prvi vrsti prijete vse one radikalce, ki so se do sedaj znali skrivati. In v očigled takim razmeram zatrjujejo uradni krogi, da je v Srbiji vse mirno in v najlepšem redu ter narod neomajno udan Obrenovićem.

Srbsko-turška meja. Srbija in Turčija sta sklenili pogodbo, ki je pripravna, da zagotovi mir na meji ter prepreči vedno napadanje Arnavtov na srbsko ozemlje. Glasom te pogodbe bodo mešovite patrolje čuvale mejo. Da se jim olajša služba, hočejo posekati gozde na meji. Srbija je že začela s tem delom.

Program katoliške demokracije. Ker socialna demokracija na Slovenskem vedno rada hvali katoliške demokrate v Belgiji in jih izigrava proti krščanskim socialcem, priobčujemo jednega volilnih oklicev katoliške demokracije v Belgiji. Oklic seglasi: „Mogočno socialno gibanje pričelo se je v Belgiji. Bratoljubje zavlada je v deželi. Možje znanosti in možje dela, podjetniki in delavci, zreli možje in mladeniči čutijo to. Delavni in goreči jeli so delati v tovarnah in delavnicah, na deželi in v parlamentu. Osnovale se je nebroj društev, vse v korist delavstvu. Sprejeli so se socialni zakoni in sledili bodo drugi. A velika nevarnost žuga delavstvu, in to je socialna demokracija. Pod krinko svobode razdejala je francoska revolucija oblike starih zadrug, v katerih so delavci našli moč in podporo. Razdvojila in osamila je delavce in jih podvrgla

skoraj gotovo dal ime nemški grof Maingos, ki je sezidal grad, kateri je nekdanj stal nad sedanjim trgov. Nemški grofje Maingos se omenjajo v slovenski zgodovini že v 9. stoletju. Ljudstvo izgovarja besedo: Májngš. Stari grad se je v listinah imenoval Maingosburg, Mangesburg itd., ime Mannsburg ni staro.

Holmec — Homec. Na holmu stoji cerkev Matere božje. Razložili smo že, zakaj je ta holm dobil nemško ime Klein-Kahlenberg. Zanimivo je, da se v latinski listini iz l. 1653. cerkev na Holmcu imenuje „in monte Caluo seu liliorum Conuallium“. Prelagatelj je mislil na oboje, na pojem gol (Kahlenberg) in na šmárnice, ker so cerkvi nekdanj rekli v Šmariji. — Polje med Holmcem in Komendo se imenuje Drnovo. Izkopali so na tem polju že rimske ostanke. Omeniti je vredno, da se tudi polje pri Krškem, kjer je stalo rimsko mesto Neviodunum, imenuje Drnovo.

Kamnik — Stein. Ime Kamnik je najprej dobil grad na skalnatem hribu nad mestom Kamnikom. Grad, ki leži danes v razvalinah, se prišteva najstarejšim kranjskim gradovom. V 12. stoletju je bila naselbina pod njim že trg in znamenit kraj. Razni vojvode in patrijarhi so prihajali na kamniški grad in delili Kamničanom svobščine, da se je trg s procvitanjem obrta in trgovine hitreje razvil v lično mesto.

vsemogočnemu kapitalu. Čas je zopet, povrniti delu ugled, ki mu gre, dati mu zopet pravice, katere so mu bile oropane. Jednako nam spozna in kliče v spomin to soc. demokracija, a z neumevno zmotu duha ob jednom naznanja slavo nepravice filozofije, katera zahteva razširjanje svojih naukov potom krvave revolucije. Z odpravo vere, družine, lasti hoče delavstvo storiti srečno. Z uklonitvijo pod vsemogočno, brezodgovorno in brezbožno državo hoče storiti delavstvo srečno. Gotovo je, da se ne bodo poskusi soc. demokracije nikdar posrečili. Socialna demokracija bode razpadla isti dan, ko bode hotela svoja načela praktično izvršiti. A njen poraz ne bil bi za delavstvo sreča, delavstvo bilo bi žrtev najhujše reakcije, kakeršne svet še ni videl. Delavski sloji so, na katere se mi obračamo. Mi želimo samo blagor delavskim slojem. Oni so, katere hočemo rešiti. Socialno stanje delavstva povzdigniti, delavstvu podeliti zopet mir, čislati pravico vseh, to je naš cilj — naš smoter. Mi nočemo, da se z delavcem ravna, kakor z mašino, ki nima druge vrednosti, nego to, kar naredi, marveč mi zahtevamo, da se z delavcem ravna kakor z bitjem, ki ima neumrjočo dušo od Boga, ki je naš brat in nam jednak pred Bogom. Mi zahtevamo, da se z nami jednako veseli družinske sreče, da je njegova družina spoštovana, da mu žene ne oropa tovarna, marveč, da je žena dobri duh družine. Mi zahtevamo, da se niti njegove, niti njegovih otrok moči s prevelikim delom ne izsesajo. Hočemo, da ima pravico do popolnega nedeljskega počitka in da je gospodov dan ob jednom tudi delavčev dan. Mi hočemo, da, če ga tišči bolezen, nezgoda ali starost, ne čuti tudi ob jednom bolesti, da pride k njemu in v družino siromaštvo. Mi zahtevamo, da je, po besedah sv. Očeta, plača taka, da pri njej pošteno izhaja. Zahtevamo nadalje, da se rudarskim in delavskim društvom prizna v državi juristično moč. S kakim pravom se delavcem ne pripusti tega, kar se dovoli društvom, ki nimajo družega namena, kakor obogateti svoje člane? S tem načrtom združenja, miru in napredka, ne bojimo se javne kritike. In to je načrt katoliške demokracije, ki združuje mogočno vojsko vsih državljanov, ki hočejo napram delavskim slojem biti pravični.“

Grozen poraz Angležev v Južni Afriki. Kamorkoli se Angleži ganejo, dobijo batin, da je voj. Ko so napadli Stormberg, so izgubili do 1200 mož, med temi mnogo častnikov, 700 mož je bilo vjetih. Nekateri listi pa prinašajo vest, da so Angleži 2700 mož zgubili. Bojevalo se je tri ure. Angleži so jo ubrali nazaj proti Molteni, Buri pa za njimi, neprenehoma izrabljajoč ugodni položaj. Še le po trideseturnem begu so nekaj časa oprostili se nasprotnika in se odpočili v Molteni. Kaj neki poreče k temu porazu vrhovni angleški poveljnik general Buller, ki je baje rekel, da bode ob mesecu po njegovem dohodu na južno-afriška tla raz Pretorije vibrala angleška zastava. Vsak dan je za Angleže bolj kritičen, poraz za porazom se množi. Osamljene so sedaj vse angleške armade. Generali Methuen, French in Gatacre se ne morejo ganiti, pa tudi Bullerju se dosti bolje ne godi. Posadke v Mafekingu, Kimberleyu in Ladismithu zaman pričakujejo pomoči. Dolgo več ne bodo mogle Burrom kljubovati, primanjkuje jim streliva in hrane. Pri reki Modder-River je general Methuen napadel posadko Burov. Imel je nad 12.000 mož močno vojsko, a ni proti Burrom nič opravil; umakniti se je moral z velikimi izgubami. Mesto Ladysmith bo baje v kratkem v burskih rokah.

Domače novice.

Osebna vest. Alojzeniški prefekt č. g. dr. Mihael Opeka je imenovan pomožnim učiteljem na tukajšnji višji realki.

Redni občni zbor društva „Naša Straža“ v Ljubljani za leto 1899. se bo vršil dne 30. decembra t. l. dopoldne ob 11 uri v Trstu v „Slavjanski čitalnici“ s sledečim vspeedom: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Sklepanje o poročilu načelstva. 5. Volitev treh pregledovalcev računov

6. Eventualni predlogi in sklepi o njih. V Ljubljani, dne 14. decembra 1899. Načelstvo.

Napadanje brez prenehanja. Misli bi človek, da se bode trojica Slanc-Tavčar-Malovrh vendar enkrat naveličala, napadati cerkev in duhovščino. A zadnji teden je zopet pokazal, da si je ta čedna trojica postavila za smoter, se jati krive nauke in blatiti, kar spoštujejo kristijanje, dokler bodo dopuščale moči. Tavčarjev poba se n. pr. v šoli uči, da je katoliška cerkev splošna ali vesoljna, njegov oče pa v „Narodu“ dokazuje nasprotno, ko piše: „Katoliška cerkev hoče vedno veljati za univerzalno institucijo, ali da na tej univerzalnosti ni mnogo, da ima cerkev v resnici italijanski, ali vsaj romanski značaj, to posnamemo najlaglje iz tega, da je mej kardinali, ki so voditelji cerkve, 49 Romanov“. Pač lahko bi deček podučil očeta: „Vidiš, papa, kakor vas je pri „Slov. Matici“ največ Ljubljancanov, da zamorete zahajati k sejam, tako ima tudi papež okoli sebe več Italijanov, kakor Američanov, ker bi poslednji težje prihajali k sejam, kakor prvi.“ — „Narod“ dalje skrbi, če bode prihodnji papež zopet Italijan. Mi pa rečemo: če bo tako moder in vsem narodom pravičen, kakor je sedanj, naj le bode Italijan, nam kristijanom bo všeč, zato naj pa še liberalcem nikar že naprej ne preseda. — Originalno je, da je na istem listu, na katerem je „Narod“ napadel glavni znak, da je katoliška cerkev prava Kristusova cerkev, dr. Tavčar pustil primarširati „starega duhovnika“, ki mu vest izprašuje, namreč: če ne prestopajo Slovenci v liberalizem ali kako drugo krivo vero, če ne obstoja kak klub ali skrivna zarota z namenom, delati in rovati proti veri, če „Narodovci“ zanemarjajo cerkev in sv. zakramente itd. — No, izpraševanje vesti ni prijetno, in vroče je bilo gotovo dr. Tavčarju, ako mu je n. pr. sedaj za advent na podobni način vest izpraševala doma njegova „ta stara“. — Dr. Tavčar se pa ne misli spreobrniti, ampak hoče še naprej nabijati „farje“ v „Slov. Narodu“. V torek spustil je zopet v list članek „Blagoslovljena bisaga“, v katerem očita duhovnom, da po resnici ne fatirajo svojih dohodkov, da mesto natančnih računov o cerkvenem premoženju polagajo samo kratke računске izvode, katerih resničnost ni možno preiskati, da hočejo odpraviti še davek za verski zaklad itd., z jedno besedo, duhovne hoče naslikati, kot snedence, oderuhe in sleparje. „Narodov“ člankar je nalašč zamolčal, da duhovni podajajo škofiji natančne račune, vladi pa računске izvadke. Člankar dobro ve, da vlada nobene pravice nima do uprave verskega zaklada in da je verski zaklad pasiven le zaradi tega, ker so grozovito slabo gospodarili od vlade postavljeni svetni upravitelji — a o vsem tem se molči, ker člankar hoče ljudi nahujskati proti duhovnom. Ko bi kdo jednako hudobno hujskal proti kakemu drugemu stanu, n. pr. proti advokatom, notarjem ali trgovcem, jojmene, ali bi ga razkričali „Narodovci“ za surovo, črno živino brez človeškega obraza! — V sredo je zopet „Narod“ prinesel laž, da je stranjski župnik rekel, da nobeden ne dobi spovednega listka, kdor ne prinese 20 kr. denarja kot škofov harač. Da niti tega, niti podobnega ni rekel stranjski župnik, je gotovo, a „Narod“ mora pri-
našati ljudem posebno pičo, kajti liberalci tako strastno žro iz „Naroda“ laži, kakor svinje krompir iz korita. To je napredek slovenskega naroda!

Porotna obravnava proti Malovrhu. Zaradi napada v „Zvezdi“, katerega je zvršil dne 22. aprila t. l. urednik „Slov. Naroda“ Malovrh nad g. A. Koblarjem, prišlo je zadnje soboto do razprave pred ljubljanskimi porotniki. Napadalca je zastopal dr. Tavčar, Koblarja pa dr. Krisper. Vsled prošnje se je g. Koblar udal in je prizanesel. Po prečitanem prvem delu obtožbe je vprašal predsednik sodnega dvora, g. Pajk, zastopnika strank, če pride do poravnare. Vstal je dr. Tavčar in rekel: Ravnokar so se zvršila pogajanja, Malovrh je pripravljen dati Koblarju zadoščenje in v „Slovenskem Narodu“ objaviti obžalovanje o svojem dejanju, druge pogoje naj pa pove obtožiteljev zastopnik. Dr. Krisper je nato izjavil sledeče: V imenu kurata Koblarja moram sicer izreči, da je dejanje, ki ga je za-

krivil obtoženi Miroslav Malovrh, tako, da ne zasluži nobenega pardona. Ker je pa kurat Koblar duhovnik, ne maram, da bi se mu očitalo, da ni hotel vsprejeti ponujenega zadoščenja, temveč zahteval brezobzirno kaznovanje. Stavil je pogoj, da se objavi Malovrhovo obžalovanje še danes v „Sl. Narodu“ in „Slovincu“, potem pa še v drugih slovenskih listih, namestu povrnitve kazenskih stroškov pa plača Malovrh kot globo 100 gld. v korist „Naše straže“. Dr. Tavčar je potem prebral Malovrhovo izjavo, katero naj prinese slovenski listi, in potrdil tudi druge pogoje. Nato se je razprava končala. Radovednih poslušalcev se je bilo zastoj nabralo polno dvorano.

Kardinal dr. Missia je bil s svojim spremstvom v ponedeljek v avdijenci pri sv. očetu. Papež ga je ljubeznivo sprejel in podelil blagoslov tudi ljubljanskemu semenišču. Kardinalu Misii je odločena cerkev sv. Štefana na hribu Coeliju, kjer on, ko je bival v Rimu kot gojenec zavoda „Collegium Germanicum-Hungaricum“, 6 let služil pri altariju te cerkve in vodil petje na koru. V to cerkev je kot kardinal imel slovesen vhod, ko je prejel od papeža kardinalski klobuk. Zastopniki raznih držav so mu prišli že v torek čestat.

Graški burši — v Ljubljano! Ljubljanski Nemci bi radi spravili v Ljubljano tiste nemške burše, ki so v Gradcu, in te dni v Celju in Ptuj, igrali Schillerjeve „Razbojnice“. Svetujemo jim, naj ostanejo v svojem nemškem gnezdu.

Solska Matica. Dne 28. decembra bo v Ljubljani shod pedagogov, da ustanovijo „Šolsko Matico“, ki naj bi pospeševala po nekem načrtu razvoj našega pedagoškega slovstva. V ta namen se bo predavalo, izdajal se bo pedagoški letopis ter se ustanovila za delovanje knjižnica.

Vabilo k obšnemu zboru lesne zadrage, kateri se bo vršil dne 17. t. m. ob 9. uri dopoldne v „Narodnem Domu“ v Ljubljani. Ker je stvar jako zanimiva prosi obilne udeležbe začasnega odbora.

Politično društvo „Sloga“ na Goriškem sklicuje vse gg. volilce iz skupine slovenskega veleposestva v prostore goriške Čitalnice na pogovor v četrtek dne 21. decembra t. l. ob 11. uri predpoldne, da se dogovorijo radi kandidata pri dopolnilni volitvi enega deželnega poslanca. Voitev se bo vršila 3. januarja prihodnjega leta.

Shod slovanskih obrtnikov se je vršil 8. decembra v Pragi. Zastopani so bili tudi Poljaki in Slovenci. Na shodu je bilo 400 češko-slovanskih obrtnikov. Sklenilo se je, organizovati po posameznih deželah zveze in te sklopiti v osrednjo zvezo ter drugo leto prirediti v Pragi vseslovanski obrtni shod. Slovenske obrtnike, kar jih ni „Narodovih“, je zastopal na tem shodu g. Ivan Kregar.

Častnim meščanom škofjeloškimi je bil izvoljen bivši župan g. Valentin Sušnik. Tekom 11. let svojega županovanja si je pridobil zaslug za Škofjo Loko.

Morilec — obsojen na dve leti ječe. V Přemislju je bil minole dni obsojen, pionirski poročnik Stumpf, ki je umoril posejvalca denarja Hopfingerja, na dve leti v navadno ječo in degradacijo. Pred meseci pa je bil nadporočnik Matačić, ki je ponarejal za svojo ljubico princesinjo Koburško menjice, obsojen na šestletno ječo v trdnjavi. Morilec v dveletno, ponarejevalec menjic pa v šestletno ječo!

Graško vseučilišče — samonemško. Izživljanje, ki ne sme ostati brez odgovora, se je dogodilo danes teden ob otvoritvi šestih medicinskih in šestih prirodoslovnih inštitutov na graškem vseučilišču. Ob navzočnosti naučnega ministra je proglašal rektor vseučilišče, katero so pomagali ustanoviti tudi kranjski stanovni, za pristno nemško vseučilišče in minister je na banketu zapel skoro isto pesem ter širokoustno govoril, da osrečuj vseučilišče sosednje narode z — „nemško“ kulturo!

Skrb grofa Claryja za Nemce. Iz Trsta se nam poroča, da je na državno ljudsko šolo v Trstu imenovan za voditelja učitelj iz Afienza na Gorenjem Štajarskem, zagrizeni Nemeec Adolf Brunnlechner, ki ne zna ni slovenski ni laški.

In tega moža je poslal grof Clary, da vodi šolo, na kateri je poleg 270 slovenskih in 519 laških, le — 195 nemških otrok. — Sodnikom v Šmarji pri Jelsah je imenovan sodni pristav Hubert Wagner, strasten nemški nacionalec. Čuden sodnik za kraj, v katerem je 99% Slovencev in 1% Nemcev!

Izjava „Slov. kršč. soc. zveze.“ Odbor „Slov. kršč. soc. zveze“ odobruje sklepe dunajskega shoda avstrijskega krščansko-socijalnega delavstva ter jim povse pritrjuje, ker imajo namen, združiti vse krščansko delavstvo v državi pri socijalnem delu. Odločno protestuje, da se temu socijalnemu namenu podtika kaka politična smer, oziroma naše združenje z nemško „Gemeinbürgschaft“, in to od strani, ki je s svojim narodnim stališčem opetovano barantala na korist nemštva, dočim slovenski krščanski socijalci vedno zvesto branijo slovenske pravice. Izjavo drž. poslanca dr. Kreka, da ne sprejme izvolitve v osrednji odbor, jemlje odbor uvažuje njegove vzroke na znanje ter izjavlja, da bode storil vse, da omogoči skupno socijalno delo avstrijskega krščansko-socijalnega delavstva, ker to nujno zahteva korist delavstva.

Premeščeni so čč. gg.: Josip Vrankar, kapelan v Kranjski Gori, v Št. Vid pri Stičini; Jernej Bernard, kapelan pri Sv. Križu pri Litiji, v Trebnju; Janez Janc, kapelan na Dolih, k Sv. Križu pri Litiji; Janez Godec, ki se je povrnil v škofijo, je nameščen za kapelana v Kranjski Gori.

Kap je zadela v Trstu 14letnega kovaškega učenca Ivana Goriupa iz Rojana. Množe se torej slučajni kapi pri mladini.

Porotne obravnave v Ljubljani. Poleg obravnave Koblar-Malovrh se je imela danes teden vršiti obravnava tudi proti goriškemu učitelju g. Medveščku, katerega je tožil gosp. Gabršček. Tudi ta obravnava se ni vršila, ker je tožnik odstopil od tožbe. — V ponedeljek je stal pred porotniki ubijalec svoje žene 38 let stari Alojzij Ažbè, posestnik iz Dolenčič. Mož je zvršil nekaj razredov srednje šole. Kot posestnik je bil udan pijači in igri. Z ranjo ženo stabilna skupaj 16 let. Žena je pred 7. leti pričela piti žganje ter bila od tedaj skoro vsak dan pijana. Radi tega je bil v hiši veden prepir. Tudi od 5. do 6. novembra sta se hudo spoprijela in mož je ženo dvakrat klofnil s tako silo, da se je zvalila na tla. Mož jo je nato večkrat bacnil s podkovanimi čevlji s toliko silo, da ji je zlomil 6 reber, da se ji je pretrgala rebernica, in da je dobila še drugih smrtnih poškodb. Pri tem mučenju je bil navzočen 13letni njegov sinček. Ažbe je umirajočo ženo pustil brez pomoči ter šel spat. Dobil je 6 let težke ječe. — Istega dne popoldne je bil obsojen kmetski hlapec Jeglič z Dovjega, ker je v pretepu zabodel kmečkemu fantu Pogačniku nož v srce, na 5 let težke ječe. Pogačnik je bil silovit človek. Kot kazni božja je njegova smrt: par trenutkov pred pobojem je grozno preklinjal svojega očeta. V torek je stal pred porotniki 60letni vdovec Gr. Koblar iz Železnikov, obdolžen krive prisega, pa je bil oproščen. Njegov svak, trgovec Dolenc v Kranju, ki je pravdo izgubil, bode imel veliko škodo, ker je pravda dolgo tekla. Koblarja je zastopal dr. Krisper, Dolenc pa dr. Štampihar.

Gabrščekov „Primorec“ postane po novem letu tednik. V vabilu na naročbo obeta Gabršček, da bo njegova velika vojska premagala vsa črna krdela zagrizenih sovražnikov. Gorje vam tedaj, črna slovenska krdela, ker vas bode premagala in odnesla „burja“. Ta krdela je lani osovrej „Primorec“ še božal. Koliko se v enem letu spremeni na svetu!

Drobne novice. Jednorazrednica v Ratečah na Gorenjskem se razširi v dvorazrednico. — Orožniki so že zamenjali svoje dosedanje klobuke s „pikelhavbami“. Vse na čast Avstrije! — Celovski učitelji prosijo mestni zbor povišanja doneska k stanarini. — V Trebižu je imel shod poslanec Steinwender. Dobil je zaupnico. — V Sitarjevo prodajalnico v Ljubljani so hoteli vlomiti postopači. — Posestnik F. Fabčić v Podgricu pri Št. Vidu v postojnskem okraju je imel svojo 32letno umobolno hčer že več let v hlevu zaprto. Nečloveškega očeta se je naznanilo sodišču.

— Železnica Velenje-Spodnji Dravburg se je otvorila v četrtek 14. decembra. — V Ameriko se je odpeljalo iz Ljubljane meseca novembra 188 oseb. — V vlaku je povila blizu Škofje Loke Marija Javk iz Kranja. Mati in brhki njen sinček sta zdrava. — Nalezljive bolezni v postojnskem političnem okraju še niso prenehale. — Na Homcu v kobaridskem okraju je posekana smreka zmečkala osemletnega šolarja. — 30.000 kron na leto da država samo za nemški pouk na ljudskih šolah v Trstu. Za slovenske šole v Trstu in v Gorici ne da ne vinarja. Ljubimo Avstrijo! — 200 novih ljudskih šol dobe na Ogerskem. — V Gorici je te dni močno snežilo. — Soča se je do cela pozgubila v zemljo od izvira proti Bolcu kako 4 ure daljave.

Na vislice. Pred tržaškim porotnim sodiščem se je vršila v torek razprava proti 27letnemu kovaču Antonu Mikuliču iz Gradišča, okraj Podgrad, zaradi izvršenega in poskušnega umora: Dne 8. novembra t. l. je kmet Miha Šegulin pil z obtožencem v neki žganjariji v Gradišču; poslednji se mu je ponudil, da ga spremi na dom. Med vožnjo se je zvrnil voz in konji so zbežali z sprednjim delom voza. Ko je Šegulin našel zopet konje in posamične dele svojega voza, se je spomnil, da ima Mikulič njegovo svetiljko ter je šel z Štefanom Kocijančičem na Mikuličev dom, da isto zahteva od njega. Mikulič se je baš vračal iz vasi. Ko je zagledal došleca, je začel metati proti njemu veliko kamenje, ne da bi ga bil zadel. Kocijančič je zbežal, po Šegulinu pa je obtoženec udrihal z sekuro, katero e imel pri sebi, toliko časa, da ga je ubil. Mikulič se je branil s trditvijo, da je bil omenjenega večera pijan do nezavednosti. Priče tega niso potrdile. Porotniki so vprašanje o izvršenem umoru potrdili soglasno, drugo vprašanje, o poskušnem umoru glede Kocijančiča, za katerim je tudi tekkel s sekuro v roki, pa so tudi potrdili. Na podlagi tega izreka je sodišče obsodilo Mikuliča na smrt na vislicah. Potem se je vršila razprava proti Mihi Legiši, ki je dne 31. oktobra t. l., kakor smo poročali svojedobno, umoril svojega druga na delu, Frana Legišo. Omenjenega dne sta delala imenovana v kamenolomu Benvenuttija v Nabrežini. Po dovršenem delu sta pila z drugimi gosti v krčmi Frana Blazine. Že tukaj sta se začela prepirati. Na potu domov proti Cerovljam ju je Fran Zabrič spremljal, oziroma šel nekaj korakov pred njima. Na enkrat je slišal težek padec in prošnje Frana Legiše: „Dosti! Pusti me živega, da vsaj enkrat še vidim mojo deco!“ a Miha Legiša je odgovarjal: „Ne, ne pustim te. Ne boš jih videl več!“ Zabrič je na to zbežal prestrašen ter hitel poklicat ženo Frana Legiše. Ubijalec je še tisti večer pripovedoval v domači vasi, da je ubil Legišo, ki da ni bil vreden družega, ker ga je baje goljufal. Na truplu umorjenca so našli pet ran, prizadetih z nožem, vse so bile smrtno. Ker so porotniki potrdili prvo vprašanje z 12 glasovi, je sodišče obsodilo Miho Legišo v smrt na vislicah. — Razprava proti g. prof. Matku Mandiču radi razžaljenja časti potom tiska, ki je bila napovedana za danes, se ni vršila, ker je obtoženec prosil za delegacijo drugega sodišča.

Prasiči so letos po ceni! Pa veste zakaj? Povohal je to neki kramar izpod Ratitovca, ki še spoštuje selskega (!) župana, ter je sporočil zadnji torek v „Narod“, da so zato letos v Selški dolini prasiči po ceni, ker je idrijska konzula naročila ogersko mast. Šment nazaj! Ta kramar še ne ve, da ljubljanski trgovci vedno prodajajo ogersko mast. Mi poznamo trgovca, ki te masti več speča na leto, kakor je prodajo vsa kranjska konsumna društva skupaj. Ta „Narodovec“ je tedaj velika klobasa.

Pevski zbor slovenskih delavcev se je ustanovil v Celju pri „Slov. del. podpornem društvu“. Le vrlo naprej!

Slovensko diletantsko gledališče v Celju. Odkar so slovenski diletatje v Celju pričeli v odotnem „Narodnem domu“ predstavljati igre, narašča zanimanje bolj in bolj. Na vsestransko željo se bode igra „Tat v mlinu“ ali „Slovenec in Nemeec“ burka v 3. dejanjih jutri v nedeljo dne 17. decembra ponovila. Začetek predstave ob polu 8. uri. Blagajnica se odpre ob polu 7. uri.

Predprodajo vstopnic prevzela je trgovina Dragotina Hribarja.

S Češnjice se nam piše: Na „Poslano“ g. Fr. Šliberja, župana v Selcih, odgovarjamo sledeče: Sliši se da je lov v Selški občini že podaljšan prejšnjemu najemniku za skromno svotico 258 gld. Ako bi bil lov šel na dražbo, dobilo bi se bilo gotovo 500 gld. in bi bil toliko tudi lepo vreden. Tako je škode vsako leto 242 gld. Kdo je to zakrivil? Sliši se, da je župan oddal pritožbo večine obč. odbora naravnost na poljedelsko ministerstvo, ne pa po okrajnem glavarstvu. Ali je napravil to iz nevednosti ali iz „kunšti“? Če iz nevednosti, je bolje, da študira predpise, kakor da piše tožbe in čenčarije zoper našo zadrugo; če je pa napravil iz „kunšti“, se sam obsodi. Izgovarja se g. župan v „Poslanem“: „V javnosti bil sem za dražbo“. Hu! Ali je to res? V zadnjem stavku „Poslanega“ se je mož popolno pokazal nam in Selčanom. Prav, da poznamo to kri! — Odbor gospodarske zadruge na Češnjici.

Nezaupnico je izrekla zadruga pekov in kolačnikov obč. svetniku dr. vitezu Bleiweisu. Mož jo je mirno vtaknil v žep, ker misli, da je gospodar pekov in občinskega sveta.

„Glasbena Matica“ v Zagrebu. Glasbena Matica bode o binkoštnih praznikih prihodnjega leta priredila s svojima zboroma koncert v Zagrebu.

Družbinski večer priredi na sv. Štefana večer v veliki dvorani „Katoliškega Doma“ „Slovenska kršč. soc. zveza“.

Javno predavanje. Prihodnjo sredo bo predaval v veliki dvorani „Katol. Doma“ g. kanonik Sušnik o nekem zanimivem predmetu. Začetek ob 1/8. uri zvečer. Odbor „Slov. krščanske socialne zveze“.

„Gledališke igre“ spisal A. L. Bistriški. Dobili smo na ogled to zbirko, v katere I. zvezku priobčuje A. L. Bistriški svojo izvirno veseloigro „Lokavi snubač“. Cena zvezku 25 kr. Dobiva se po vseh knjigarnah.

Jeranova dijaška miza je v mesecu novembru dala dijakom 2587 porcij, stroškov je bilo 284 gld. 47 kr., dohodkov pa 190 gld. 70 kr. Mladinoljubi, prihitite na pomoč!

Socijalni demokratje v Radečah pri Zidanem Mostu so se preteklo nedeljo smilili še celo krščanskim socialcem. Hoteli so po prizadevanju nekega sivolasega možaka prirediti shod, pa odpovedala jim je prostora gostilna za gostilno. Par radeških socijalnih demokratov je moralo veliko pretrpeti vsled dovtipov zavednega ljudstva. Sodrug Kristan je čutil, da je v takem položaju bolje ostati doma, pa ga ni bilo v Radeče. Pustil je svoje verne same. V Radečah Kristan pač ne bo prižigal „žarkov na snežinkah“.

Nesrečne smrti. Na Barju pri Babni Gorici so našli truplo Jan. Noseja iz Malevasi pri Podgori s prerezanim vratom. — Iz Krke so potegnili dijaki 32letnega prasičjega trgovca Jož. Korena s Kula pri Ambrusu. — V Beljaku so dobili v kupeju družega razreda 19letnega živinskega trgovca Hölla s prestreljeno glavo. Sumijo, da je žrtev zločina. — V Radomerju pri Ljutomeru so dobili 54letno vdovo Marijo Gabere v njenem stanovanju ustreljeno. Konstatovali so roparski umor. Morilec ji je uropal 25 gld.

Maša polnočnica o novem letu. Kongregacija obredov objavlja odlok, s katerim dovoljuje sveti Oče, da sme 31. decembra 1900 v vseh cerkvah, kjer bo po noči izpostavljeno sv. Rešnje Telo, o polnoči biti sv. maša o prazniku obrezovanja Gospodovega in da se sme tudi vernikom deliti sv. obhajilo, da se tako posveti Zveličarju zadnje leto tega stoletja in prvo leto XX. stoletja po odrešenju.

Oddaja gozdnih drevesc. V svrhu pogozdovanja oddaja se od državnega gozdnega vrta v Celju eden milijon različne vrste iglastih drevesc po nasledni ceni in sicer velja: 1000 komadov 3letnih smerek 2 gld., 1000 komadov 2letnih mecesnov 2 gld., 1000 komadov 2letnih belih borov 1 gld. 50 kr. 1000 komadov 2letnih črnih borov 1 gld. 50 kr. Prijave za dobavo rečenih gozdnih drevesc sprejemata c. kr. okrajno gozdarsko nadzorstvo v Celju, c. kr. deželno

gezdarsko nadzorstvo v Gradcu in sicer za po. mladno pogozdovanje do 15. januarija, za jensensko pogozdovanje do 15. septembra vsakega leta. Neimovitim gozdnim lastnikom oddajajo se gozdna drevesca brezplačno, to je: povrniti se morajo le stroški za izkapanje, zavitek in prevoznjo. Na kolka prostih prošnjah neimovitim lastnikov mora občinski urad izrečno potrditi njih neimovitost. Natanko naj se napovedo število in vrsta zahtevanih drevesc, naslov prošnjika (pošta ali železnična postaja, kamor se drevesca naj pošljejo. Od c. kr. okr. gozdarskega nadzorstva v Celju.

Zbirka ljudskih iger. Dolgo časa že, zlasti pa, odkar se je med Slovenci tako bujno začelo razcvitati društveno življenje, se je pogrešalo prav občutno dobrih tiskanih ljudskih iger, primernih za občinstvo, ki išče zabave v naših koristnih ljudskih društvih. Bilo je sicer že nekaj takih iger v rokopisih; a vedno prepisavanje je bila težavna in zamudna stvar, velikrat celo ni bilo mogoče dobiti igre na posodo itd. Zato si je „Slovenska kršč. soc. zveza“ pri svoji ustanovitvi stavila nalogo, kar najprej odpomoči temu nedostatku. Danes je izdala I. snopič „Zbirke ljudskih iger.“ Prvi snopič prinaša tri igre: „Pravica se je izkazala“, burka s petjem, spisal dr. J. Ev. Krek, „Zamujeni vlak“, šaloigra, priredil A. Kržič, „Lurška pastarica“, igrokaz po dr. R. Weissenhöfleru, poslovenil L. S. Kot priloga so številni izvirni napevi k prvi in tretji igri. S tem je pričela izvrševati to svojo nalogo. Z veseljem bode nadaljevala, ako bode našla pri slavnem občinstvu, zlasti pri društvih, prijaznega odziva. Cena posameznim snopičem bode tolika, da se pokrijejo stroški. Za I. snopič se je nastavila cena mehko vezanemu izvodu 40 kr., po pošti 45 kr. Za društva, ki vzamejo vsaj pet izvodov skupaj, se je cena znižala na 30 kr. za izvod, po pošti toliko več, kolikor znaša poštnina. Posamezni snopiči se dobivajo pri „Slovenski kršč. soc. zvezi“ in v „Katoliški bukvarni“ v Ljubljani. Slovenci, pridno segajte po njih!

Slovensko gledališče. Intendanci dramatičnega društva posrečilo se je, pridobiti za prvo operno gostovanje v letošnji sezoni tenorista c. kr. dvornega opernega pevcu z Dunaja gospoda Frana Pacála. Sodeloval bo pri dveh opernih predstavah, in sicer bo pel prvič v soboto 16. t. m. ulogo Jankota v operi „Prodana nevesta“ in drugič v torek, dne 19. t. m. naslovno ulogo v Gounodovem „Faust-u“.

Iz državnega zbora.

(Izvirno poročilo.)

Dunaj, dne 14. decembra 1899.

V torek 12. t. m. je stalo na dnevnem redu državne zbornice prvo berilo zakona o kvoti.

Čeh Te kly je govoril v češkem in nemškem jeziku in razpravljal razmerje med Avstrijo in Ogersko, povdarjal, da jemlje Prusija veliko manjši davek od svojih državljanov, kakor Avstrija, naglašal je, da je Clary-jevo ministerstvo po preklicu jezikovnih naredb silno razžalilo Čeha, in končal s pretenjem, da se Čehi ne pomiré, dokler ministerstvo Clary-jevo ne odstopi.

Drugi govornik, Čeh Karlik, je pa govoril o stališču češkega deželnega zbora napram nagodbi in je označil predloženi nagodbeni zakon krivičen in za Avstrijo škodljiv zakon. Po tem govoru se je razprava o kvoti preložila na sredo 13. t. m.

V sredo je pričetkom seje štajerski Slovenec vitez Berks pozval pravosodnega ministra Kindingerja na odgovor, zakaj da ni še odgovoril na 446 njemu stavljenih interpelacij, in zahteval, da odgovori na interpelacije, ali pa, da se opraviči, zakaj da ne odgovori. Ta interpelacija je bila Čehom povod silnega krika, nadvladal pa ja izrek: „Abzug Kindinger!“ — le žal, da ga ni bilo v zbornici.

Ko se je zbornica pomirila, je nastopil kot govornik proti kvotnemu zakonu Čeh dr. Forst. Govoril je pet ur z malim prenehom in označil stališče Čehov proti nagodbi in vladi čez vse natančno ter sklenil, da Čehi ne smejo glasovati

za ta zakon. Nasprotni levičarski govornik dr. Menger je pa dokazoval mirno in pregledno, da je po vladi priporočena kvota primerna in veliko večja, kakor se je dalo katerikrat upati, da se doseže, in jo je priporočal, ker je to državna potreba. Po končanem tem govoru je bila prva razprava o kvoti v državnem zboru končana in dobil jo bo dotični odsek na razmotrivanje. Redno poslovanje državnega zbora se je prekinilo do sobote, da zamoreta odseka (budgetni in nagodbeni) izvršiti svoje delo.

V delegacijah je pa posloval proračunski odsek dne 12. decembra ter končal razpravo o redni potrebi za vojsko. Govorili so pl. Walterskirchen, dr. Kramar, dr. Gessman in dr. Ferjančič. Le-ta je priporočal, da naj se popolni vojaški kazenski zakon, da naj se oddaja v ceno smodnik onim postojankam, ki streljajo proti toči, tako, kakor na Laškem (po 13 kr.), in da naj se vojaško skladišče v Ljubljani odstrani iz mesta.

Proračunski odsek je pa zboroval v četrtek, 14. t. m. Govorilo se je veliko, a nas zanima v prvi vrsti le govor Slovenca dr. Kreka, kateri je pojasnjeval razmerje med Slovenci in vlado. Trdil je, da je vladni sistem potujčevanje, ponemčevanje in polaševanje Slovencev. Mi nazadujemo, umiramo! je bil vsiklik, ki je pretresnil poslušalce. Potujčevanje zmanjšuje naše število in slabi naše duševne in gmotne sile, a to potujčevanje Slovencev je uradno, od države avtorizovano. Tega pa slovenski narod ni zaslužil, ker je vedno izvrševal svojo važno nalogo na avstrijskem jugu in storil svojo dolžnost v polni meri. Branil je proti Islamu katoličanstvo. Katoliško slovensko ljudstvo čuti v svojem jedru potrebo edinosti s hrvatskim ljudstvom in teži po medsebojnem združenju tudi v političnem oziru. To je neovrgljiva istina. Med Slovenci ni iskati revolucijskega značaja, a korupcija, ki se uvaja po potujčevanju, pripravlja narod za materijalistične, revolucijske socialne ideje. Nastane vprašanje: Ali naj se v Avstriji ohrani uradna nadvlada jednega naroda nad drugimi, ali ne? To vprašanje naj bi rešili ustavni zakoni. Izvrši naj se ustavno zajamčena ravnopravnost! tako govori zakon, a ta uredba se je le akademično uvaževala, v praksi pa zavrgla. Vlada bi morala sprejeti načelo, da nima pravice, Slovence mučiti, a to se do zdaj ni storilo. Slovenci ne kratijo nikomur pravic, to kaže kranjska dežela, edina, kjer vključ dvojezičnosti ni nobenega narodnega boja. Nemci uživajo v polni meri vse, kar žele, čisto na škodo Slovencev, če tudi je ondi le 5%. Nemcev. Dejanjske zahteve glede na izvenkranjske Slovence ne obsegajo niti tega, kar Nemci uživajo na Kranjskem. Niti toliko se ne zahteva za 1/3 slovenskega prebivalstva na Štajarskem in na Koroškem in za večino slovanskega ljudstva na Primorskem, kar brez ovire imajo Nemci na Kranjskem.

Na dalje je pojasnil govornik položaj po raznih slučajih, ki kažejo, kako birokracija Slovenstvo zatira, in sklenil govor, da morajo Slovenci prav v obrambo Avstrije in njenega ugleda zahtevati, da jim je vlada pravična, in da jim izvrši njih pravične zahteve. Dozdajne vlade, katere so slovenske delegacije vedno zvesto podpirale, tega niso storile, no, sedajna vlada, ki je bolj provizoričnega značaja, pa tega storiti ne more. Slovenci so se naučili, da udano podpiranje vsake vlade ne donaja nikake koristi, in baš zaradi tega tudi sedanji vladi ne morejo zaupati.

Črtice o Burih.

Ob sedanji južno-afriški vojski se svet močno zanima za Bure. Buri so sicer mal narod, toda zavoljo svojih lepih lastnostij v polni meri zaslužijo pozornost in zanimanje, pa tudi spoštovanje drugih narodov.

Po veri so kalvinci, kakor njihovi bratje na Nizozemskem. Pa dasi današnji protestantje malo cenijo vero, so vender Buri izvenredno pobožni in verni, tako, da osramotijo mnogo današnjih katoličanov, ki se odlikujejo s svojo mlačnostjo, da, brezbožnostjo. Le škoda, da ti

Buri še niso katoličani. Ko se je pričela vojska, je rekel 75letni predsednik transvalske države, Pavel Krüger: „Vojskujmo se za pravico! Bog je na naši strani. V njega zaupamo, da bo pomagal pravici do zmage.“ Tako je govoril ne katoličan, nego krivoverec. Kako pa je govoril katoličan Benedek, poveljnik avstrijske armade, na Češkem l. 1866? Ko se je imel pred bitko v Kralj. Gradcu podeliti papežev blagoslov vojakom, se je Benedek bogokletno norčeval rekši: „Le glejte, da Bog ne bo na nobeni strani“ (da bo nevtralen), „za drugo bom poskrbel jaz sam.“ Tudi ni dopustil, da bi se vojakom podelil navadni blagoslov, češ, da jim to zmanjšuje samozavest. Za to bogokletno ravnanje pa je prišla strašna kazen. Benedek je izgubil bitko, čez 13.000 avstrijskih vojakov je ostalo mrtvih na bojišču.

Kdor v Boga zaupa, ga Bog ne zapusti. Pred dvema letoma so začeli Italijani vojsko v Afriki z abesinskim cesarjem Menelikom. Šli so v boj v imenu ošabne in grabežljive italijanske narodnosti. Cesar Menelik pa je začel vojsko v imenu presvete Trojice in slavno je natolkel požrešne Lahe. Prav s tistimi topovi in puškami so bili tepeni Lahi, katere so 12 let prej podarili Meneliku. Tiste puške in topove pa so bili l. 1870. ugrabili sv. Očetu. Kako se Bog maščuje nad človeško ošabnostjo! Upamo, da bo Bog pomagal tudi v vanj trdno zaupajočim vernim Burom do popolne zmage nad sebičnimi Angleži ter jih prej ko slej pripeljal v krilo sv. katoliške cerkve.

Gotovo bo zanimalo bralce izvedeti, kako je s katoliško vero v obeh burških državah, v državi Transval in v svobodni državi Oranje.

V svobodni državi Oranje obstoja od leta 1894. samostalen apostolski vikarijat, ki šteje 1 milijon prebivalcev, sedaj še le 5600 katoličanov. Duhovniki so večinoma udje reda oblatov Marijinih; tudi delujejo tukaj šolski bratje, nazareške sestre in sestre sv. Družine, katere vodijo v različnih mestih katoliške šole. Škof biva v angleškem mestu Kimberley, katero sedaj najhujše oblegajo Buri.

V Transvalu obstoja samostalna apostolska prefektura še le od 15. marca 1899. Katoličanov je v tej državi 6200. Prvi misijonar v tej deželi je bil oče Houdevanger, ki je prišel leta 1868. v Transval. Takrat ni smel tamkaj brati sv. maše in je moral zapustiti v 12. urah državo, toda leto pozneje je po posredovanju enega izmed transvalskih okrajnih poglavarjev, ki je bil veren katoličan, prišel zopet nazaj. Od tistega časa katoliška stvar lepo napreduje v tej državi. Po večjih mestih obstojé katoliške redovne šole, pa tudi kat. duhovnikov tamkaj ne manjka. Usmiljene sestre, ki oskrbujejo bolnike so pri vseh prebivalcih zelo priljubljene. Država sicer ne podpira katoliških šol, pa jih tudi ne zatira, kakor to delajo marsikje v Evropi celo katoliške države. Katoliška vera še torej ima v teh krajih lepo bodočnost.

V angleški deželi Natal, kjer leži mesto Ladysmith, ki ga ravnokar oblegajo Buri, živi sedaj 10.800 katoličanov. V tej deželi je znani samostan trapistov, Mariahill, v katerem je živel tudi naš rojak slovenski trapist o. Emanuel Drevenšek, ki pa že počiva v južno-afriški zemlji.

Poleg vernosti diči Bure tudi izvenredna hrabrost. Posebno se odlikujejo kot nedosežni strelci. Bur pa puška sta dva nerazdružljiva pojma. Že kot petletni dečki se vadijo v streljanju. S 16. letom je po državnem zakonu vsak mladi Bur že zavezan iti na vojsko. Zgodi se pa tudi, da celo 10letni dečki gredó zraven v vojsko. Sedaj jim rabijo puške najnovejše iznajdbe. Vsak Bur je oborožen. V boju ostanejo Buri čisto hladnokrvni, borijo se pa hrabro kot leví. Strahú ne poznajo, zato pa so si pridobili že marsikatero zmago nad Angleži pa tudi nad prvotnimi prebivalci.

Neki častnik, ki biva v Transvalu, piše sledeče: „Govoril sem enkrat z dvema starima Buroma o zmagonosni bitki pri Bronkhorstspruitu, ki se je vršila za časa vojske z Angleži l. 1880, katere sta se ta dva Bura udeležila. Vojskovalo se je takrat 150 Burov proti 600 angleškim vojakom. Kljub tej veliki premoči Angležev, ki so

bili nenadoma napadeni in so v začetku boja bili čisto zmočeni, so Buri vender čisto mirni ostali v svojih naravnih skrivališčih ter so na rudečobarvane angleže vojake, ki so jih lahko od daleč videli, streljali, kakor na kakem strelišču. Najprej so pomerili na angleške častnike, ki so pod njihovimi kroglijami padali kot muhe. Saj ni čuda, ko so Buri tako izborni strelci, ki pri svojih domačih vajah v daljavi 400 do 600 korakov pri desetih streljih vsaj šestkrat zadenejo v nastavljene steklenice.

Ona Bura, s katerima sem govoril, sta med bitko ležala za nekim velikim mravljinjakom, katerih je bilo dosti na bojišču. Kmalu eden njiu zapazi v daljavi kakih 600 korakov visokega angleškega častnika in ga pokaže tovarišu. Ta pa je že pritisnil puško k licu, toda tovariš mu zabrani strel: „Naj ga ustrelim jaz“, mu reče, ker je prvi videl Angleža. Oni pa tega ni hotel dovoliti. Nazadnje sta srečkala. Eden vzame robec in naredi na koncu gumb in robec podrži tovarišu. V nadaljnih 2 sekundah je Anglež (bil je polkovnik) že ležal na hrbtu s kroglo v glavi.

Bitka ni trajala četrte ure in padlo je 300 angleških vojakov, med njimi so bili vsi častniki. Drugi pa so pokazali belo zastavo, znamenje, da se udajo sovražniku. Od Burov je bil le eden lahko ranjen.“ (Konec sledi.)

Najnovejše vesti.

„Delavski prijatelj“ v Gorici je nehal izhajati. Namestu njega postane „Primorski List“ tednik.

Blaž Ravnik, gostilničar iz Ljubljane, je stal predvčerajšnjim in včeraj pred porotniki, obtožen roparskega umora na Boštjanu Žvanu iz Gorij. Porotniki so soglasno izrekli: „Kriv!“ in sodišče ga je obsodilo na smrt na vešalih. Potem je Ravnik pri poznal, da je s hrastovim kolom udaril Boštjana Žvana, ga oropal in vlekkel k vodi. Denarnico je vrgel na Koslerjev vrt, ker se je na kolodvoru v Šiški zbal dveh orožnikov. Vzel je iz denarnice samo 210 gld., kar je malo verjetno. Rekel je, da bode ostalo danes povedal preiskovalnemu sodniku.

Celjski dr. Riebl — obsojen. Zaradi obrekovanja in žaljenja slovenskega zdravnika dr. A. Praunseisa in dr. je obsodilo sodišče v Celju dr. Riebla na 200 gld. globe, oziroma eden mesec zapora.

Izpred tržaškega porotnega sodišča. Včeraj se je vršila razprava proti 22letnemu podučitelju Kajetanu Milnersiču z Reke, obtoženemu zaradi poskušene zavratnega umora na gojenki učiteljske pripravnice v Kopru, javnega nasilstva potom nevarnega žuganja in radi prestopka orožnega patenta. Milnersič je bil oproščen.

Vojska v južni Afriki. Poroča se, da so Buri premagali Methuena, ki je zgubil okoli 1100 mož in mnogo častnikov. Kimberley se bode na vsak način moral skoro udati, Ladysmith se je pa baje že udal.

Sv. oče o svoji bolezní. Sv. oče je bil nekaj dnij malo bolehen. Smehljaje je dejal svojemu zdravniku: Sem Vas zopet malo ostrašil. Nič se ne bojte, sv. leto bodem otvoril jaz. Sv. oče je sedaj zopet popolnoma zdrav.

„Narodna kavarna.“

Jutri, v nedeljo
17. decembra 1899.

vojaški koncert.

Začetek ob 8. uri. — Vstop prost.

K obilni udeležbi vabi 86 (1—1)
z odličnim spoštovanjem

Fran Krapež.

Ker me je gospod kurat in arhivar Anton Koblar pri c. kr. deželni kot porotni sodnji v Ljubljani obtožil zaradi razžaljenja časti, izdam, da se ognem razpravi, sledečo

izjavo:

Obžalujem, da sem dne 22. aprila t. l. opoludne v „Zvezdi“ napadel in razžalil gosp. kurata Koblarja, in obžalujem tudi, da sem to dne 24. aprila t. l. v „Slovenskem Narodu“ priobčil in tam gospoda kurata imenoval imenom.

93 (1—1)

V Ljubljani, 9. decem. 1899.

Miroslav Malovrh.

Lekarna Piccoli, Ljubljana,

priporoča

čisto medicinalno ribje olje
najboljše vrste,

katero se nikakor ne sme zamenjavati s slabo dišečim kmečkim ribjim oljem, po najnižji ceni, ker se je vsled velikega lova ugodno nakupil. 88 (10—3)

Steklenica do 1/4 klg. vsebine 40 kr., 10 steklenic 3 gld. 50 kr. Po pošti se pošilja proti postnemu povzetju.

Tinktura zoper kurja očesa

gotovo najboljše sredstvo

za hitro odpravo kurjih oces, trde kože itd.

Stekleničica z rabilnim navodom 25 kr.

Dobiva se v

60 (21)

deželni lekarni „pri Mariji Pomagaj“
M. Leustk-a v Ljubljani.

Janko Klopčič

urar v Ljubljani, Prešernove ulice št. 4.

Priporoča:

56 (26)



Nikelnaste, jeklene, srebrne, Tula, ameriške plaque, zlate ure. Stenske ure. Ure z nihalom. Salonske ure. Pisarniške ure. Raznovrstne lično izdelane budilke. Srebrne, Tula, amer. plaque, novo-zlate, fine 14kar. zlate verižice, zapestnice, prstane, uhane, zapone, priklepke, gumbe za manšete in srajce, igle za kravate iz granatov. Razne stvari iz Kina srebra. Prstane in uhane z dijamanti in briljanti. Specialitete vsake vrste v zalogi.

Nikjer se ne kupuje ceneje.

Popravila zanesljivo, točno in ceno!

Ravnokar je izšel

Stenski koledar

à 25 kr., po pošti 28 kr.

Skladni koledar

à 60 kr., po pošti 65 kr.

Josip Petrič

tovarniška zaloga papirja v Ljubljani

Sv. Petra cesta št. 4. 91 (2—1)

Cerkvena mizarska dela.

Podpisane izdelujem zlasti cerkvene klopi, spovednice, okna, vrata in klečalnike po vzorcih in lastnem načrtu ter se za taka dela priporočam čast. duhovščini in cerkvenim predstojništvom. Zagotovem izvrstno delo in nizke cene. Že desetim cerkvam sem izdelal klopi v največjo zadovoljnost.

Da je moje delo res trdno in lepo, spričujejo klopi po farnih cerkvah v Dobu, Radomljah, na Rovu, Brdu, Goričici, v Moravčah, Pečah, Komendi, pri Sv. Jurju pri Kranju in v novi cerkvi v Vodica, pa spovednica na Holmcu.

Ravno sedaj izdelavam cerkvene klopi za farno cerkev v Lemšenik.

Postavljenje novih klopi v cerkvi traja le 5 do 6 dni.

Josip Stupica na Viru,

pošta Domžale.

43 (33)

Učenec (ali dekle)

se sprejme v prodajalno s špecarijo in mešanim blagom. Kje. pove upravništvo lista. 92 (2-1)

Največji izbor.

Skrbno izdelovanje. Najnižje cene.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch, tovarna dežnikov, Ljubljana, Mestni trg 15.

21 (-)

Redka prilžnost za nakup pohištva.

Jan. Dogan-a
mizarski pohištveni obrt
v Ljubljani 73 (15)
na Dunajski cesti št. 15 (v Medjatovi hiši)
priporoča svojo dobro vrejeno



zalogo
v sakovrstnega likanega
in politiranega
pohištva

Naročila se točno izvršujejo.
Cenilnik s podobami zastoj in franko.

Redka prilžnost za nakup pohištva.



Gabr. Piccoli,
lekarnar „pri angelu“,
dvorni založnik
Nj. svetosti papeža Leona XIII.
v Ljubljani,
Dunajska cesta.

Brezje na Sp. Štajerskem, 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Ker smo se že velikokrat prepričali, da je ta Vaša tinktura za želodec, katero je rabila že cela moja hiša z najboljšim uspehom, res najboljšo sredstvo zoper želodčne in tudi mnoge druge bolezni, se Vam iskreno zahvaljujem. Pa tudi gospodu, kateri me je na to izvrstno tinkturo opozoril, sem hvaležen.

To potrjujem s tem, da Vam izrečem svojo najiskrenejšo zahvalo v imenu cele moje družine ter Vas uljudno prosim, da mi pošljete zopet jedno skatljico tinkture za želodec z 12 sterimi stekleničicami in jeden lonček Glicerin Crème.

S spoštovanjem **Tomaž Dobek,**

Pošljite mi s poštnim povzajem pod spodaj stoječim napisom 24 stekleničic izvrstne »želodčne esence«, ki se rabi z najboljšim vspehom.

20 (38) **Jožef Černko,** župnik, Vuhred. — Štajarsko.

Pošljite mi s poštnim povzajem 12 steklenic Vaše želodčne tinkture. Naš g. župnik Belec jo vsakemu bolehnemu prav goriko priporoča in skoraj vsaki, ki jo rabi, se jako pohvalno o nji izrazi.

S spoštovanjem **Ivana Vidas**
pri Sv. Martinu, p. Sv. Nedelja,
S. Domenica d'Albona, Istria

KATHREINER-

Kneippova sladna kava.

Stara mamica, še meni!

Že leta sem izpričano izvrstna primes k bobovi kavi. — Pri živčnih, srcnih, želodčnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najpriljubljenejša kavina pijača v stotisočero rodovinah.

Izvod iz voznega reda.

Odhod iz Ljubljane na Vrhniko. Ob 7. uri 15 m. zjutraj, ob 1. uri 55 m. popoldne in ob 6. uri 05 m. zvečer.

Odhod iz Vrhnike v Ljubljano. Ob 5. uri 40 m. zjutraj, ob 11. uri 35 m. popoldne in ob 4. uri 10 m. popoldne.

Odhod z Ljubljane v Kamnik. Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m. in ob 10. uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih.

Prihod v Ljubljano iz Kamnika. Ob 6. uri 56 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. popoldne, ob 6. uri 10 m. in 9. uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih.

Slovensko vinogradniško društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

priporoča svojo veliko zalogo

pristnih domačih vin,

starih in novih iz Dolenjske, Štajarske, Istre, Vipave in Goriške. Vino je deloma doma prešano. Isto se oddaja v sodih in fino vino v steklenicah.

90 (3-3) **Zaloga in kletarstvo:**
na Glincah št. 20 pri Ljubljani
na lastnem posestvu.

Na zahtevo pošiljajo se uzorci brezplačno.

☛ Za dame! ☛

Ozira se na naju prednaznanilo si usojava naznanjati velečastitim p. n. damam, da odpreva

☛ Za dame! ☛

v soboto, 16. decembra 1899 na Sv. Petra cesti št. 4 v Mayerjevi palači

prvo specijalno zalogo modrcev,

kjer bodo modrci od 35 kr. do 25 gld. in vse specijalitete na izber.

Modrci bodo natanko životu primerjeni, eventuelno se tudi takoj po meri izdelajo, istotako se izvršujejo radovoljno vsa popravila najbolje in ceno. S tem meniva, da sva ustregla davni želji velečastitih p. n. dam.

Z velespoštovanjem

93 (2-1)

KONRAD SCHUMI & CO.

„Pri novi tovarni“.

Prva specijalna zaloga modrcev, Ljubljana. Sv. Petra cesta, št. 4. — Modna in manufakturna glavna trgovina, Dunajska cesta št. 6. I. filialka, Sv. Petra nasip št. 4. — II. filialka, Kranj, Glavni trg št. 105.

Ob enem opozarjava na veliko zadnjo

☛ Božično razstavo ☛

ki bode v nedeljo dne 17. decembra 1899 l. zvečer, v naju glavni trgovini na Dunajski cesti št. 6.

☛ Angora-kože, kravate, ovratniki à 4 kr., so že došli. ☛